

STORTINGET

Innst. 408 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Dokument 2 (2018–2019)

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens årsrapport for 2018

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Leders beretning

Riksrevisjonens visjon er «Revisjon til nytte for morgendagens samfunn». Den strategiske planen som gjelder perioden 2018–2024, har følgende tre mål:

Riksrevisjonen skal

- være aktuell og relevant
- levere revisjon av høy kvalitet
- være en effektiv organisasjon

Norsk forvaltning står overfor til dels store endringer og det er viktig at Riksrevisjonen omstiller og endrer seg i takt med utfordringene. Riksrevisjonens finansielle revisjon, forvaltningsrevisjon, etterlevelsesrevisjon og selskapskontroll har i 2018 vært aktuell og relevant både for Stortinget, forvaltningen og allmenheten.

Gjennomført revisjon og kontroll holdt høy faglig kvalitet, og forvaltningen opplevde i hovedsak prosesser og kommunikasjon som god.

Den viktigste verdiskapende faktoren i Riksrevisjonen er de ansattes kompetanse.

I 2018 har Riksrevisjonen satset på utviklingstiltak innen digitalisering, ledelse, styring og kompetanseheving. Den strategiske planen gir rammene for et moderniseringsprogram som skal sikre en systematisk styring

av de utviklingstiltakene som iverksettes i perioden fram mot 2024.

Å være i endring er krevende. Utviklingstiltakene må balanseres slik at kjerneoppgavene ivaretas på en god måte. Utviklingsarbeidets endringstakt må være forenlig med ivaretagelse av et godt arbeidsmiljø.

Viktigheten av et godt arbeidsmiljø ble aktualisert av negativ medieomtale av ledelsen av Riksrevisjonen. Ledelsen har i 2018 fått gode råd av eksterne konsulenter for å øke bevisstheten om lederrollen.

Riksrevisjonen hadde et mindreforbruk på 33,6 millioner kroner i 2018. Hovedårsaken til mindreforbruket var lavere bemanning enn budsjettet. Ved varsel om reduksjonen av driftsbudsjettet for 2018, ble det iverksatt innstramningstiltak for å tilpasse driftsnivået til det nye budsjettnivået. Dette ga et etterslep i rekruttering i 2018 og dermed et lavere aktivitetsnivå enn planlagt.

1.2 Introduksjon til virksomheten og hovedtall

1.2.1 Rolle og oppgaver

Riksrevisjonen er et av Stortingets kontrollorganer og er den eneste aktøren som kan gi Stortinget en samlet og uavhengig revisjon av staten. Gjennom revisjon, kontroll og veiledning skal Riksrevisjonen bidra til at statens inntekter blir betalt inn som forutsatt, og at statlige midler og verdier blir brukt og forvaltet på en økonomisk forsvarlig måte i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger.

De overordnede rammevilkårene går fram av lov om og instruks for Riksrevisjonen.

Riksrevisjonen har valgt å legge International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) internasjonale rammeverk og standarder for offentlig

revisjon til grunn for arbeidet sitt. Rammeverket omfatter prinsipper og forutsetninger for riksrevisjoner og generelle og spesifikke krav til planlegging, gjennomføring og rapportering av henholdsvis finansiell revisjon, etterlevelserevisjon og forvaltningsrevisjon.

Riksrevisor kollegiet har vedtatt nytt strategisk plan-dokument for 2018–2024. Riksrevisjonens visjon for å løse det gitte samfunnsoppdraget er å gjennomføre «Revisjon til nytte for morgendagens samfunn».

Følgende hovedmål gjelder for virksomheten:

1. Riksrevisjonen skal være samfunnets fremste leverandør av aktuell og relevant offentlig revisjon.
2. Riksrevisjonen skal gjennomføre revisjon og kontroll av høy kvalitet.
3. Riksrevisjonen skal være en effektiv organisasjon.

1.2.2 Organisasjon og ledelse

Riksrevisjonen er organisert i sju avdelinger, som alle ledes av en ekspedisjonssjef. Revisjonsavdelingene er delt inn etter revisjonstyper og hvilke departement de reviderer.

Riksrevisjonen ledes av et kollegium med fem medlemmer. De har alle tittelen riksrevisor og er valgt av Stortinget. Stortinget velger medlemmer til kollegiet hvert fjerde år.

Kollegiet er Riksrevisjonens styre. De bestemmer hvilke undersøkelser som skal gjennomføres, og behandler revisjonsrapportene før de legges fram for Stortinget. Per-Kristian Foss leder kollegiet og er Riksrevisjonens daglige leder.

I perioden 1. januar 2018 – 31. desember 2021 er disse medlemmer av kollegiet:

- Per-Kristian Foss (H), leder
- Helga Pedersen (Ap), nestleder
- Gunn Karin Gjøl (Ap)
- Arve Lønnum (FrP)
- Anne Tingelstad Wøien (Sp)

Stortinget velger også fem personlige varamedlemmer til kollegiet. Disse er Martin Engeset for Foss, Per Rune Henriksen for Pedersen, Beate Heieren Hundhammer for Gjøl, Kenneth Svendsen for Lønnum og Heidi Grande Røys for Tingelstad Wøien.

1.2.3 Ansatte og lokalisering

Per 31. desember 2018 hadde Riksrevisjonen 457 ansatte.

Riksrevisjonens hovedkontor er i Oslo, og det er regionskontorer i Bergen, Bodø, Hamar, Kristiansand, Tromsø og Trondheim.

Per 31. desember 2018 hadde 65 av Riksrevisjonens ansatte arbeidsplass utenfor Oslo.

Riksrevisjonen har mål om at totalt antall ansatte ved regionskontorene skal være minimum 65. Høsten 2018 ble det lagt en plan for å bygge opp robuste fagmi-

ljøer over hele landet. I 2019 styrkes bemanningen ved en rekke av kontorene for å nå målet om 10 til 15 ansatte på hvert kontor.

1.3 Årets aktiviteter og resultater

1.3.1 Presentasjon av årets resultater mot de strategiske målene

1.3.1.1 MÅL 1 – RIKSREVISJONEN SKAL VÆRE SAMFUNNETS FREMSTE LEVERANDØR AV AKTUELL OG RELEVANT OFFENTLIG REVISJON

- Måloppnåelsen på dette området måles ut fra
- Riksrevisjonens bidrag til Stortingets kontroll med forvaltningen
  - Riksrevisjonens bidrag til forbedringer av forvaltningen
  - nytte, troverdighet og relevans for allmennheten

Bidrag til Stortingets kontroll med forvaltningen

Riksrevisjonen leverer et relevant bidrag til Stortingets kontroll med forvaltningen gjennom både regnskapsbekreftelse og kontroll av disposisjonene og ved å legge fram saker om andre vesentlige forhold i forvaltningen.

Dette kommer fram gjennom Stortingets behandling av Dokument 2 (2017–2018) og gjennom innlegg fra medlemmer i kontroll- og konstitusjonskomiteen på Riksrevisjonens lederkonferanse og fagdag 2018. Videre viser analyse av saker og publikasjoner fra Stortinget i 2018 at 48 ulike saker fra Riksrevisjonen har vært brukt i videre behandling i Stortinget gjennom blant annet komiteinnstillinger, åpne høringer, skriftlige spørsmål, representantforslag og referanser i plenumsdebatter

Eksempler på saker fra Riksrevisjonen som har fått særlig oppmerksomhet i Stortingets arbeid i 2018 gjennom åpne høringer, skriftlige spørsmål, spørretimespørsmål, representantforslag, innstillinger og debatter

- Dokument 3:11 (2017–2018) om oppfølging av objektsikring
- Dokument 3:8 (2017–2018) om Barne-, ungdoms- og familieetatens bistandsplikt ved akutt plassering i barnevernet
- Dokument 3:7 (2017–2018) om overføring av godstransport fra vei til sjø og bane
- Dokument 3:5 (2015–2016) om ressursutnyttelse og kvalitet i helsetjenesten etter innføringen av samhandlingsreformen.

Bidrag til forbedring av forvaltningen

Riksrevisjonens oppfølging i 2018 av tidligere saker gjennom Dokument 3:1 og Dokument 3:2 viser at det er gjennomført mange vesentlige endringer og forbedringer i etterkant av revisjonene. Oppfølgingen gjennomføres normalt tre år etter at sakene ble behandlet i Stortinget. I mange tilfeller er dette for tidlig til at iverksatte

endringer synes i forbedrede resultater. Men i de fleste sakene har forvaltningen fulgt opp Stortingets merknader og Riksrevisjonens anbefalinger og endret virkemiddelbruken, styringsrutinene og praksis slik at Riksrevisjonens oppfølging avsluttes.

I noen tilfeller er det behov for at Riksrevisjonen følger opp sakene videre. Dette kan gjøres gjennom en ny ordinær oppfølging eller ved å igangsette nye undersøkelser.

Eksempel – oppfølging av barnefattigdom

I Dokument 3:1 (2018–2019) rapporterte Riksrevisjonen om oppfølgingen av Dokument 3:11 (2013–2014) Riksrevisjonens undersøkning av barnefattigdom. Oppfølgingen viser blant annet at det er gjennomført tiltak som gir bedre grunnlag for samarbeid og samordning, at oppmerksomheten og kunnskapen om temaet er styrket, og at finansieringen er styrket. Likevel har andelen barn som lever i husholdninger med vedvarende lavinntekt, økt i oppfølgingsperioden, og Riksrevisjonen vil følge saken videre.

Riksrevisjonen har også startet en undersøkelse der det skal vurderes om sju involverte departementer har tilstrekkelig styringsinformasjon på barnefattigdomsområdet, og i hvilken grad departementene rapporterer om oppnådde resultater av bevilgningsvedtakene på området i budsjettproposisjonene.

Forvaltningen gir gjennom Riksrevisjonens brukerundersøkelser tilbakemeldinger som indikerer at forvaltningen i hovedsak opplever Riksrevisjonens revisjoner og anbefalinger som relevante og nyttige. Oppnådd score på spørsmålene som omhandler ulike aspekter ved forvaltningens opplevde nytte av revisjonene, er samlet sett på samme høye nivå som i 2017. De gode tilbakemeldingene på den finansielle revisjonen og veiledningen viser at Riksrevisjonen leverer et viktig bidrag til bedre finansiell rapportering, økonomistyring og internkontroll i forvaltningen.

En analyse av regjeringen.no i 2018 viser at 41 ulike saker fra Riksrevisjonen har blitt brukt i regjeringens og departementenes videre arbeid gjennom dokumenter til Stortinget, NOU-er, taler og innlegg.

Den samlede vurderingen er at Riksrevisjonen leverer et vesentlig bidrag til å forbedre forvaltningen, men det antas at det fortsatt er et potensial for å øke bruken av Riksrevisjonens resultater.

Nytte, troverdighet og relevans for allmennheten

Riksrevisjonen leverer også bidrag til samfunnsdebatten. Antallet medieomtaler i 2018 er omtrent på samme høye nivå som i 2017, da det var en markant økning fra tidligere år. Medieomtalen er i all hovedsak knyttet til giengivelse og bruk av Riksrevisjonens revisjonsresultater. I 2018 er det undersøkelsene av objekt-

sikring, NH90-helikoptrene, overføring av godstransport fra vei til bane og sjø, lederlønninger i staten og Kulturdepartementets oppfølging av Norges idrettsforbunds bruk av spillemidler som har fått mest medieomtale.

Riksrevisjonen har også et godt omdømme og høy tillit i allmennheten. Annet hvert år får Riksrevisjonen gjennomført en omdømmeundersøkelse av et meningsmålingsinstitutt. Riksrevisjonens omdømmeundersøkelse som ble gjennomført i desember 2018, viser at allmennhetens oppfatning om Riksrevisjonens uavhengighet og troverdighet og kvaliteten i arbeidet ligger på samme nivå som i 2014 og 2016. Riksrevisjonens undersøkelser oppfattes også i stor grad som aktuelle. I omdømmeundersøkelsen er Riksrevisjonens omdømme bedre blant dem som har mye kjennskap til etaten, enn blant dem som har lite kjennskap.

1.3.1.2 MÅL 2 – RIKSREVISJONEN SKAL GJENNOMFØRE REVISJON OG KONTROLL AV HØY KVALITET

Riksrevisjonen vurderer kvaliteten på revisjonsarbeidet ut fra både den faglige kvaliteten på revisjonene (produktkvalitet) og kvaliteten på revisjonsprosessen og revisjonskommunikasjonen (prosesskvalitet).

Produktkvalitet

Gjennomført revisjon og kontroll holder høy faglig kvalitet.

Riksrevisjonen har grundige prosesser for å sikre at revisjonen tilfredsstillende de relevante internasjonale standardene og ivaretar kravene som stilles til uavhengighet, objektivitet og profesjonell skjønnsmessig vurdering av fakta og konklusjoner. Riksrevisjonen fikk i 2017 gjennomført en intern evaluering basert på SAI Performance Measurement Framework (SAI PMF), som er et verktøy utviklet av den internasjonale sammenlutningen av riksrevisjoner (INTOSAI). Rapporten framhevet at Riksrevisjonen oppfylder revisjonsmandatet sitt og leverer uavhengige og gode revisjoner. Samtidig framkommer det flere forbedringsområder, og Riksrevisjonen har i 2018 vedtatt en handlingsplan for å møte de utfordringene som ble identifisert i evalueringen. Dette arbeidet videreføres i 2019.

Riksrevisjonen gjennomførte i 2017 en ekstern evaluering av seks utvalgte forvaltningsrevisjoner. De eksterne evaluatorene konkluderte med at revisjonsrapportene er solide og inneholder tilstrekkelig revisjonsbevis, og at det generelt er god dekning for Riksrevisjonens vurderinger og konklusjoner. Samtidig påpekes noen utfordringer som også er identifisert i interne diskusjoner. Dette handler om å bruke innhentede data bedre, å gjøre enda mer systematiske og avanserte analyser og å sikre bedre transparens i metodebruken. Dette er fortsatt relevante utfordringer som må håndteres

gjennom metodiske og analytiske valg i hver enkelt revisjon.

Prosesskvalitet

Forvaltningen gir gjennom brukerundersøkelser tilbakemeldinger som indikerer at forvaltningen i hovedsak opplever revisjonsprosessen og revisjonskommunikasjonen som god. Oppnådd score på spørsmålene som omhandler profesjonell gjennomføring og god kommunikasjon, er samlet på samme høye nivå som i 2017.

1.3.1.3 MÅL 3 – RIKSREVISJONEN SKAL VÆRE EN EFFEKTIV ORGANISASJON

Riksrevisjonen skal være en veldrevet virksomhet som leverer kontroll og revisjon på en kostnadseffektiv måte. Organisasjonen og måten å jobbe på må tilpasses framtidige utfordringer. Videre vil Riksrevisjonen, i likhet med det norske samfunnet for øvrig, få strammere økonomi, samtidig med forventninger om å levere mer med mindre ressurser.

I 2018 har Riksrevisjonen brukt 525,8 mill. kroner til å gjennomføre oppgavene. Av dette er 399 mill. kroner (ca. 76 pst.) lønns- og personalkostnader.

Riksrevisjonen utfører et omfattende og sammenhengende arbeid for å oppfylle samfunnsoppdraget og for å utvikle virksomheten slik at Riksrevisjonen også i fremtiden kan oppfylle samfunnsoppdraget på en god måte. Digitalisering av arbeidsprosessene er sentralt i den sammenheng.

På bakgrunn av personalressursenes betydning for Riksrevisjonens virksomhet er det lagt betydelige ressurser i å utvikle kompetanse, både gjennom konkrete kompetansetiltak (18 årsverk) og gjennom veiledning, kvalitetskontroll og tilrettelegging for læring i avdelinger og seksjoner (36 årsverk).

1.3.2 Revisjonsfaglige aktiviteter og resultater

1.3.2.1 FINANSIELL REVISJON OG KONTROLL AV STATSREGNSKAPET

I den finansielle revisjonen kontrollerer Riksrevisjonen regnskapene for alle virksomheter og andre myndigheter som er regnskapspliktige til staten. Den finansielle revisjonen skal gi en trygghet for at de statlige regnskapene ikke inneholder vesentlig feilinformasjon eller vesentlige mangler, og at regnskapene er utarbeidet i tråd med gjeldende regelverk og det finansielle rammeverket for regnskapet. I statsforvaltningen består rammeverket av bevilgningsreglementet, regelverk for økonomistyring i staten (økonomiregelverket) med tilhørende rundskriv og de statlige regnskapsstandardene for de virksomhetene som avlegger et periodisert regnskap. Et tiltak i den finansielle revisjonen for 2018 har vært å effektivisere og øke kvaliteten av den finansielle

revisjonen av statlige virksomheter som er kunder hos Direktoratet for økonomiforvaltning.

Videre foretar Riksrevisjonen en kontroll av statsregnskapet. Kontrollen av statsregnskapet bygger på den finansielle revisjonen av departementene og de underliggende virksomhetene. Oppgaven omfatter å kontrollere at bevilgningsreglementets prinsipper er ivarettatt, herunder at de rapporterte budsjettallene samsvarer med tildelt budsjett, at det rapporterte mer- eller mindreforbruket i forhold til statsbudsjettet er korrekt, og at eventuelle overføringer til neste budsjettår er i henhold til bevilgningsreglementets krav. For regnskapsåret 2017 har Riksrevisjonen innført en erklæring om statsregnskapet som gir uttrykk for hva som er kontrollert, og resultatet av disse kontrollene.

Riksrevisjonen rapporterer om resultatet av den finansielle revisjonen i én revisjonsberetning per virksomhet. Revisjonsberetningen avgis i form av en umodifisert uttalelse når regnskapet ikke inneholder vesentlige feil eller mangler, og i form av en modifisert uttalelse når regnskapet inneholder vesentlige feil. En modifisert uttalelse avgis enten med forbehold, som en negativ uttalelse, eller med en erklæring fra revisorens side om at hun/han ikke kan uttale seg om regnskapet.

For regnskapsåret 2017 har Riksrevisjonen avgitt 217 revisjonsberetninger. Fem av regnskapene inneholdt så vesentlige feil at Riksrevisjonen avga en modifisert uttalelse til regnskapet. I tillegg har Riksrevisjonen avgitt modifisert uttalelse for tre virksomheter som følge av brudd på administrativt regelverk. Feil og mangler følges opp gjennom veiledning og dialog. Målet med veiledningen i regnskapsrevisjon er å bidra til korrekt regnskap og en umodifisert revisjonsberetning. I regnskapsrevisjonen gir revisoren veiledning gjennom den årlige revisjonsprosessen, det vil si når revisjonen planlegges og gjennomføres, og når revisjonsberetningen utstedes. Veiledningen skjer i stor grad i løpende dialog mellom revisoren og den reviderte virksomheten ved revisjonsbesøk eller som revisorens svar på henvendelser. Veiledningen gjelder særlig forhold knyttet til regnskapet og internkontrollen i virksomheten. Riksrevisjonen legger vekt på å gi konstruktiv og tydelig veiledning. Revisoren skal likevel gi veiledningen på en slik måte at den ikke kan oppfattes som pålegg, og slik at det heller ikke kan reises tvil om Riksrevisjonens uavhengighet og objektivitet.

De viktigste funnene rapporteres til Stortinget. Saker som blir rapportert i Dokument 1, kan være vesentlige feil i virksomhetenes regnskaper, vesentlige feil i statsregnskapet og vesentlige avvik mellom budsjett og regnskap. Saker som er rapportert til Stortinget, følges opp i den påfølgende revisjonen.

Sametinget som samepolitisk organ kan ikke regnes som et underordnet organ av departementene. Midlene som Sametinget disponerer i samsvar med de

årlige tildelingsbrevene, blir forvaltet utfra vedtakene og forutsetningene til Sametinget. Riksrevisjonen kontrollerer disposisjonene til Sametinget og har egne prosedyrer for revisjonskommunikasjon med Sametinget.

Riksrevisjonen har også ansvaret for revisjonen av fire nordiske virksomheter. Resultatene fra denne revisjonen rapporteres til virksomhetene og Nordisk ministerråd. Videre er Riksrevisjonen ekstern revisor for FN-sambandet i Norge. Resultatene av denne revisjonen rapporteres bare til revisjonsobjektet.

I 2018 brukte Riksrevisjonen 119 årsverk til finansiell revisjon og kontroll av statsregnskapet.

Internrevisjon i statlige virksomheter og Riksrevisjonen

Finansdepartementet har fastsatt rundskriv R-117 Internrevisjon i statlige virksomheter, og i forbindelse med at dette har trådt i kraft, skal alle virksomheter med samlede utgifter eller samlede inntekter over 300 mill. kroner, vurdere om de bør etablere internrevisjon. Det er i alt 45 virksomheter som har eller som planlegger å opprette internrevisjonsfunksjon. Riksrevisjonen vil til enhver tid vurdere å basere seg på internrevisjonens arbeid dersom dette er hensiktsmessig. For 2018 har Riksrevisjonen vurdert at internrevisjon i forvaltningen i liten grad dekker områdene for den finansielle revisjonen. Internrevisjon har derfor ikke påvirket omfanget av revisjon på dette området. Riksrevisjonen følger utviklingen på området og vil fortsette å samarbeide og utveksle informasjon med internrevisjonene. Riksrevisjonen kan velge å bygge på konklusjonene i en internrevisjon i sine egne undersøkelser.

Brukerundersøkelse

Brukerundersøkelsen for regnskapsrevisjon er sendt alle reviderte virksomheter, og det er mottatt svar fra ca. 75 pst. av disse. I undersøkelsen svarer brukerne på fire påstander som belyser kvaliteten på revisjonsprosessen og revisjonskommunikasjonen, og tre påstander som belyser forvaltningens opplevde nytteverdi av revisjonen.

Resultatene fra brukerundersøkelsene er også i 2018 svært gode. De viktigste læringspunktene gjelder kompetanse om virksomhetene og hvordan Riksrevisjonen ivaretar veilederrollen.

1.3.2.2 ETTERLEVELSESREVISJON, FORVALTNINGSREVISJON OG SELSKAPSKONTROLL

Prosessen for gjennomføring av etterlevelsesrevisjoner og forvaltningsrevisjoner er forholdsvis lik og kan sammenfattes slik:

Identifisering og prioritering av nye revisjonsoppgaver

Riksrevisjonens uavhengige stilling innebærer at Riksrevisjonen selv velger hvilke revisjonsoppgaver som skal gjennomføres innenfor etterlevelsesrevisjon,

forvaltningsrevisjon og forvaltningsrevisjon av selskaper. Hvert år gjennomføres det for alle departementsområder en felles prosess der det arbeides fram nye prosjektideer for etterlevelsesrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Basert på de utarbeidede risikoanalysene gjennomfører Riksrevisjonen en felles overordnet risikovurdering som behandles i ledelsen. Der tas det stilling til hvilke undersøkelser som skal prioriteres, og hvilken revisjonsmetodikk som er best egnet for hver enkelt undersøkelse. Til slutt er det Riksrevisjonens kollegium som avgjør hvilke av undersøkelsene virksomheten skal gå videre med.

I arbeidet med å identifisere nye revisjonsoppgaver benytter Riksrevisjonen informasjon som innhentes gjennom den finansielle revisjonen, kunnskap som bygges opp gjennom annet revisjonsarbeid, og informasjon som blir innhentet gjennom overvåking av alle sektorer. En slik overvåking innebærer blant annet at revisorene innhenter informasjon hos ulike eksterne kilder som forskningsmiljøer, akademia, media og Riksrevisjonens tipskanal.

Kriteriene for valg av tema for revisjon er at Riksrevisjonen kan gi Stortinget og forvaltningen ny informasjon og analyse som kan bidra til å forbedre forvaltningen og virkemiddelbruken på områder som er av stor samfunnsmessig, økonomisk eller prinsipiell betydning. Dette innebærer at det skal være identifisert indikasjoner på mangler og svakheter i forvaltningen på de aktuelle områdene.

Planlegging

I planleggingsfasen (foranalysen) foretar Riksrevisjonen en grundigere risikoanalyse for å avklare om det faktisk er risiko på området. Videre blir det innhentet mer informasjon for å sikre en god forståelse av forvaltningen på området, og ut fra dette blir det utarbeidet en plan for å gjennomføre undersøkelsen. Her fastsettes målet med undersøkelsen, problemstillinger, revisjonskriterier og metode for informasjonsinnsamling og analyse. Under planleggingen har Riksrevisjonen også dialog med virksomheten eller departementet som skal revideres, om hvilke forventninger og krav som er viktige for temaet i undersøkelsen.

Gjennomføring

Dersom Riksrevisjonen tror at en undersøkelse kan avdekke betydelige svakheter og bidra til forbedringer, blir revisjonen gjennomført. I gjennomføringsfasen (hovedanalysen) innhentes den informasjonen og gjennomføres de analysene som er nødvendige for å belyse mål og problemstillinger. Funnene sammenfattes i en rapport, og konklusjoner trekkes på bakgrunn av funnene. For at virksomheten eller departementet som har blitt revidert, skal få muligheten til å kommentere revi-

sjonsrapporten før den offentliggjøres, sendes det alltid ut et utkast de kan gi tilbakemeldinger på.

Under gjennomføringen har Riksrevisjonen dialog med virksomheten, blant annet ved kontradiksjon om regler og normer som gjelder på området (revisjonskriteriene), kartlegging av hvordan virksomheten utfører oppgavene, og presentasjon av rapportutkastet. Gjennom denne dialogen foregår det en løpende veiledning, og dette bidrar til at virksomheten vurderer prosedyrene sine på det reviderte området både gjennom revisjonsløpet og etter at departementet og virksomheten mottar Riksrevisjonens rapport. Rapportens beskrivelse av området er ofte en veiledning i seg selv, siden måten informasjonen presenteres på, er en kilde til å forstå og videreutvikle praksis.

Rapportering

Basert på funnene i rapporten og departementets tilbakemelding vurderer Riksrevisjonen om saken skal rapporteres til Stortinget. Stortinget mottar undersøkelsene med departementets kommentarer og Riksrevisjonens sluttbemerkninger. Etter at rapportene er presentert for Stortinget, legges de ut på nettsidene. Sakene som sendes til Stortinget, inneholder også Riksrevisjonens anbefalinger. Disse anbefalingene skal gi forvaltningen tydelig veiledning i hvordan den bør følge opp rapporten.

I tilfeller hvor saken ikke blir lagt fram for Stortinget, blir rapporten sendt til det ansvarlige departementet og/eller den ansvarlige virksomheten og deretter offentliggjort. Forvaltningsrevisjoner som ikke blir sendt til Stortinget som egen sak, blir gitt ut i en administrativ rapportserie og sendt til kontroll- og konstitusjonskomiteen, den aktuelle fagkomiteen og de aktuelle departementene til orientering.

Riksrevisjonen mottar en rekke henvendelser fra reviderte virksomheter, departementer og andre interessenter om å presentere revisjonsfunnene i møter, på fagkonferanser og andre arenaer.

Oppfølging

Alle revisjoner som er rapportert til Stortinget, skal følges opp etter at de er behandlet i Stortinget. Målet er å gi Stortinget informasjon om det har skjedd nødvendige forbedringer på det aktuelle området siden undersøkelsen ble gjennomført. For forvaltningsrevisjonene gjennomføres denne oppfølgingen som regel etter tre år og rapporteres i Dokument 3:1, som er oppfølging av tidligere rapporterte forvaltningsrevisjoner. For forvaltningsrevisjoner av selskaper rapporteres oppfølgingen i Dokument 3:2. For etterlevelsesrevisjoner rapporteres oppfølgingen i Dokument 1.

Etterlevelsesrevisjon

Etterlevelsesrevisjon innebærer å kontrollere om lovene, reglene og bevilgningene som gjelder innenfor et saksforhold, er etterlevd. Etterlevelsesrevisjon gjennomføres ved å kontrollere om aktiviteter, finansielle transaksjoner og/eller informasjon i hovedsak er i samsvar med lover og regler, forskrifter, budsjettvedtak, etablert praksis på et område, avtalte vilkår eller generelle prinsipper som gjelder for forsvarlig offentlig forvaltning og ledelse av offentlig forvaltning.

16 revisjoner er avsluttet og rapportert til Stortinget gjennom Dokument 1 (2018–2019), som ble lagt fram for Stortinget den 18. oktober 2018.

Forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon er systematiske undersøkelser av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra Stortingets vedtak og forutsetninger. I forvaltningsrevisjoner kan Riksrevisjonen belyse om resultatene og virkningene av forvaltningens arbeid er i samsvar med Stortingets mål og forventninger, og om resultatene oppnås på en økonomisk og effektiv måte. Videre kan årsaker til manglende resultater, virkninger og effektivitet bli belyst.

22 revisjoner er avsluttet og rapportert til Stortinget, 4 av dem dekker temaer som går på tvers av departementer.

I tillegg har Riksrevisjonen utgitt en administrativ rapport om digitalisering av statlige virksomheter.

I 2018 brukte Riksrevisjonen 61 årsverk til forvaltningsrevisjon.

Forvaltningsrevisjon av selskaper

Riksrevisjonen gjennomfører også forvaltningsrevisjon av selskaper som er heleid av staten, og av de ansvarlige statsrådenes forvaltning av statens interesser i selskapene.

Seks revisjoner er avsluttet og rapportert til Stortinget gjennom Dokument 3:2 (2018–2019), som ble lagt fram for Stortinget den 6. november 2018, to av dem dekker temaer som går på tvers av departementer.

I 2018 brukte Riksrevisjonen 17 årsverk til forvaltningsrevisjon av selskaper.

Brakerundersøkelser

Brakerundersøkelsene for forvaltningsrevisjon (medregnet forvaltningsrevisjon av selskaper) er sendt til 40 respondenter. Det er mottatt 34 svar. I undersøkelsen svarer brukerne på fire påstander som belyser kvaliteten på revisjonsprosessen og revisjonskommunikasjonen, og fire påstander som belyser forvaltningens opplevde nytteverdi av revisjonen.

Resultatene fra brukerundersøkelsene er også i 2018 i all hovedsak positive. De viktigste læringspunktene

gjelder hvordan Riksrevisjonen kommuniserer med virksomhetene underveis i revisjonen.

Den årlige selskapskontrollen

Riksrevisjonen foretar en årlig kontroll av alle selskaper der staten har en betydelig eierandel.

Dette omfatter alltid en gjennomgang av de dokumentene som selskapene og forvaltningen etter lov og instruks skal sende inn eller gjøre tilgjengelig for Riksrevisjon. I tilfeller der denne gjennomgangen gir indikasjoner på manglende etterlevelse, kan det innhentes ytterligere informasjon fra selskapet hvis det er heleid, og fra det forvaltningsorganet eller departementet som forvalter statens interesser i selskapet.

Kontrollen for 2017, som ble rapportert til Stortinget i november 2018, omfattet i alt 110 selskaper: 51 heleide aksjeselskaper, 32 deleide aksjeselskaper, ett ansvarlig selskap med delt ansvar, 7 allmennaksjeselskaper (ASA), 8 statsforetak, 4 regionale helseforetak og 7 selskaper som er organisert ved særskilt lov, deriblant ett særlovselskap som omfatter 14 studentsamskipnader. Det er kun saker av stor samfunnsmessig, økonomisk eller prinsipiell betydning som blir rapportert til Stortinget.

1.3.3 Riksrevisjonens internasjonale engasjement

1.3.3.1 LÆRING OG UTVIKLING GJENNOM PROFESJONELL DIALOG

Riksrevisjonen deltar på flere områder for å ivareta målet om læring og utvikling gjennom profesjonell dialog globalt, regionalt og bilateralt. Dette gir tilgang til et bredt nettverk for å diskutere aktuelle problemstillinger og dele informasjon og erfaring internasjonalt.

Utvikle offentlig revisjon internasjonalt gjennom INTOSAI

Utviklingen av offentlig revisjon skjer hovedsakelig internasjonalt gjennom den globale organisasjonen for riksrevisjoner, INTOSAI. INTOSAI utvikler revisjonsstandarder og etablerer et felles internasjonalt rammeverk for offentlig revisjon. Riksrevisjonen har i 2018 økt sitt engasjement gjennom å påta seg ledelsen av INTOSAI's forum som har ansvar for å sikre kvalitet og konsistens mellom standardene.

Delta i moderniseringen av offentlig revisjon og bruk av ny informasjonsteknologi

Riksrevisjonen samarbeider med et utvalg riksrevisjoner som ligger i front innenfor dataanalyse, visualisering og automatisering. Riksrevisjonen har også kontakt med den britiske riksrevisjonen om digitalisering og utvikling av metoder for innhenting og prosessering av informasjon.

Internasjonal erfaringsutveksling og samarbeid

De nordiske riksrevisorene møtes årlig. Hovedtema for møtet i 2018 var kvalitetssikring i revisjon, og «Advisory board» – å bruke en fast gruppe med eksterne rådgivere for å gi innspill til riksrevisjoners arbeid.

I 2018 har Riksrevisjonen sammen med riksrevisjonene i Sverige, Finland, Island og Færøyene deltatt i parallellrevisjonen om digitalisering. En slik revisjon gir merverdi ved at man kan sammenligne nordiske myndigheters digitaliseringsprosesser, hvilke framgangsmåter og utfordringer som preger disse, og samtidig finne eksempler på god praksis i enkeltland. Riksrevisjonen arbeidet også med en parallellrevisjon med den russiske riksrevisjonen om gjennomføringen av den norsk-russiske avtalen om miljøvernssamarbeid.

Riksrevisjonen har et samarbeid med andre riksrevisjoner om felles utfordringer i revisjon av anskaffelsen av F-35 kampfly og Joint Strike Fighter (JSF)-programmet.

1.3.3.2 STYRKE BETYDNINGEN AV OFFENTLIG REVISJON INTERNASJONALT

Riksrevisjonens faglige støtte til riksrevisjoner i utviklingsland

Godt styresett og bekjempelse av korrupsjon er høyt prioriterte satsingsområder innenfor norsk og internasjonal bistand. En uavhengig og faglig sterk ekstern revisjon kan gi et viktig bidrag til disse målene. Målet med Riksrevisjonens bistandsarbeid er derfor å styrke riksrevisjoners gjennomslagskraft for å bedre forvaltningen av fellesskapets ressurser. Riksrevisjonen har siden 2001 hatt ansvaret for INTOSAI Development Initiative (IDI) som er et utviklingsorgan for riksrevisjoner i utviklingsland. IDI bidrar til bedret revisjonskapasitet i flere enn 140 riksrevisjoner gjennom behovsbaserte, målrettede og bærekraftige utviklingsprogrammer.

Riksrevisjonen har i 2018 samarbeidet med riksrevisjoner i Nepal, Myanmar, Uganda, Zambia og Sierra Leone, samt med AFROSAI-E som er en sammenslutning av engelskspråklige riksrevisjoner i Afrika.

Revisjon av utvinningsindustrien

Revisjon av staters forvaltning av utvinningsbare ressurser er et prioritert område for bistanden. Riksrevisjonen har derfor etablert et program som skal sikre en systematisk, kunnskapsbasert og enhetlig bistand på området. Dette inkluderer både petroleums- og mineralressurser. Utvinning av mineraler, gass og olje spiller en svært viktig rolle i mange av samarbeidslandene og kan gi store inntekter, samtidig som det er stor risiko knyttet til sektoren. I programmet støtter Riksrevisjonen Myanmar, Sierra Leone, Uganda og Zambia. I tillegg

støtter Riksrevisjonen den internasjonale arbeidsgruppen i INTOSAI for revisjon av utvinningssektoren.

IKT-revisjon

IKT er et annet tema Riksrevisjonen prioriterer for støtte til riksrevisjoner i utviklingsland. Den økte bruken av elektroniske verktøy samt store og komplekse IKT-systemer i ulike lands statsforvaltning har gitt effektivitetsgevinster, men medfører også økt risiko og sårbarhet for misbruk og manipulasjon. Riksrevisjonen har et team av IKT-revisorer som jobber på tvers av bistandsprosjektene. Teamet har bidratt til å utvikle og implementere et program i regi av AFROSAI-E med formål å utvikle regionale eksperter som skal kunne bistå med å bygge kapasitet på området i det sørlige Afrika.

Resultater av Riksrevisjonens utviklingssamarbeid

Det ble i 2018 foretatt en evaluering av AFROSAI-E sekretariatet med hovedfokus på relevans, effektivitet, måloppnåelse og bærekraft. Resultatene i evalueringsrapporten peker på at støtten AFROSAI-E gir riksrevisjonene i det sørlige Afrika, er veldig relevant. Eksempler er opplæring innen IKT-revisjon, og revisjon av petroleums- eller gruvevirksomhet. En viktig faktor for effektiviteten av organisasjonen ble i rapporten tilskrevet bruken av kursholdere og fasilitatorer fra andre riksrevisjoner, slik som den norske riksrevisjonen.

Riksrevisjonens IKT-revisorer har i samarbeid med lokale riksrevisjoner bidratt til å avdekke kritiske sikkerhetshull i offentlige datasystemer i afrikanske land.

Støtten til riksrevisjonen i Uganda har bidratt til å øke den ugandiske stats inntekter fra oljeindustrien med 80 millioner USD gjennom revisjon av oljeselskapenes lete- og utbyggingsrefusjoner i forbindelse med etablering av oljefelt i Vest-Uganda.

Riksrevisjonens medarbeidere har bistått riksrevisjonen i Sierra Leone med gjennomføringen av revisjon av inntekter fra royalties i gruvesektoren. Den avdekket blant annet store svakheter i kontrollen når det gjelder fastsetting og innsamling av disse inntektene. Teamet fra Riksrevisjonen har også bistått i planleggingen av en ny revisjon av tildeling av lisenser i forbindelse med Sierra Leones omfattende diamantgruver.

Riksrevisoren har hatt dialog med sentrale statsråder og parlament i Myanmar om viktigheten av en uavhengig riksrevisjon.

Riksrevisjonen rapporterte drøye 11,6 millioner til OECD-DAC som utgifter til utviklingsarbeid for 2018.

Revisjon av internasjonale organisasjoner

Riksrevisjonen ønsker å fremme større åpenhet og bedre forvaltning i internasjonale organisasjoner som Norge er medlem av. Riksrevisjonen tar derfor på seg oppdrag som ekstern revisor for internasjonale organisasjoner.

I 2018 omfattet Riksrevisjonens portefølje for revisjon av internasjonale organisasjoner:

- EFTAs overvåkingsorgan (ESA), EFTA-domstolen og EFTA-sekretariatet og EØS-overføringene til nye EU-medlemmer: Riksrevisjonen har vært medlem av EFTA Board of Auditors (EBOA) i Brussel siden 1992, og har ledervervet i EBOA.
- Revisjonsrådet for European Patent Office (EPO)
- European Centre for Medium Range Weather Forecasts (ECMWF)

I 2018 brukte Riksrevisjonen 15 årsverk til sitt internasjonale engasjement.

1.3.4 Administrasjon

De administrative støttefunksjonene omfatter i hovedsak personalforvaltning, drift og forvaltning av lokaler, økonomiforvaltning, IKT-drift og -forvaltning, arkiv, saksbehandlingssystemer, sikkerhet, kommunikasjon, virksomhetsstyring og ledelsesstøtte. De administrative støttefunksjonene skal

- levere nødvendig infrastruktur som legger til rette for at kjerneoppgavene kan gjennomføres effektivt
- bidra til å ivareta eksterne og interne krav og forventninger til god forvaltning

I 2018 brukte Riksrevisjonen 47 årsverk til administrativ støtte. For øvrig ble 38 årsverk brukt til løpende administrasjon og HMS-relaterte aktiviteter.

1.4 Styring og kontroll i virksomheten

1.4.1 Hovedelementene i styringen – Riksrevisjonens kvalitetssikringssystem

Riksrevisjonens kvalitetssikringssystem bygger på de internasjonale standardene for kvalitetskontroll. Kvalitetssikringssystemet omfatter ledelse, etikk, kompetanse, gjennomføring av oppgaver og overvåking av virksomheten. Gjennom systemet skal styrende informasjon for Riksrevisjonens virksomhet være lett tilgjengelig, og det legges vekt på at Riksrevisjonen har

- Tydelige krav og forventninger til utført arbeid. Dette omfatter blant annet retningslinjer for revisjons- og kontrollarbeidet, verdidokumenter, strategier og planer, og policyer og prosedyrer som skal sikre at Riksrevisjonen følger lover, regler og god praksis i staten.
- Et klart bilde av hvilke faktorer som påvirker evnen og muligheten til å gjennomføre arbeidet i tråd med fastsatte krav og forventninger.

Dette omfatter blant annet kompetanse, infrastruktur, revisjons- og støttesystemer, systemer og prosesser for styring, prioritering, organisering og samhandling, ansvars- og fullmaktsstrukturer og organisasjonskultur.

- Systematiske prosesser for planlegging, gjennomføring, kvalitetskontroll og rapportering av all revisjon og kontroll.
- Systematikk for overvåking, læring og forbedring. Dette omfatter blant annet kunnskapsgrunnlag om hvordan virksomheten presterer og fungerer, resultatvurdering, virksomhetsovervåking, risikovurdering, risikohåndtering, evaluering og arenaer for spredning av læringsmomenter og god praksis.

Riksrevisjonen arbeider kontinuerlig med å utvikle seg i tråd med disse internasjonale standardene og tilstreber å ivareta standardene gjennom planverket og gjennom styringen av virksomheten.

1.4.2 Periodisk planlegging og oppfølging

1.4.2.1 MODERNISERINGSPROGRAM FOR STYRING AV UTVIKLINGSARBEID

Den strategiske planen gir rammene for et moderniseringsprogram som skal sikre en systematisk styring av de utviklingstiltakene som iverksettes i perioden 2018–2024. Programmet er et av ledelsens viktigste virkemidler for å bidra til å nå målene i den strategiske planen for 2018–2024 om at Riksrevisjonen skal være aktuell og relevant, levere revisjon av høy kvalitet og være en effektiv organisasjon. Utviklingsprosjekter som omhandler digitalisering, vil være sentrale for å bidra til dette. Programmets hovedmål er å sikre at gevinster fra nåværende og framtidige utviklingsprosjekter realiseres, slik at revisjonene bidrar til Riksrevisjonens strategiske mål.

Programmet besto i 2018 av ti ulike utviklingsprosjekter som dekker sentrale deler av virksomheten. Prosjektene er prioritert fordi de er sentrale forutsetninger for å utvikle Riksrevisjonen i samsvar med de strategiske målene i perioden 2018–2024.

Prosjektene fordeler seg på fem satsingsområder for utviklingsarbeidet i Riksrevisjonen: samfunnsoppdrag, organisasjon og ledelse, infrastruktur og teknologi, fagkompetanse og formidling.

Effektivisering av finansiell revisjon av virksomheter som er kunder av DFØ

Målet er effektivisering og kvalitetsheving av den finansielle revisjonen av statlige virksomheter som er kunder av Direktoratet for økonomiforvaltning (DFØ). Dette skjer blant annet ved at Riksrevisjonen gjør flere revisjonshandlinger som dekker alle DFØs kunder sentralt hos DFØ, og innhenter mer data og gjør flere analyser i revisjonen. Prosjektet vil bidra til å styrke satsingsområdet fagkompetanse.

Utvikling av informasjonsforvaltningen

Gjennom prosjektet skal det på sikt etableres en informasjonsarkitektur og -forvaltning for å møte framti-

dens teknologiske utfordringer og muligheter. Dette vil påvirke hele virksomheten og alle arbeidsprosesser.

Utvikling av innholdet i og rammene for rapporteringen av revisjonene

Hensikten er å bidra til at revisjonsresultatene kommuniseres bedre, og at revisjonsfunnene blir bedre forstått. Prosjektet vil i hovedsak bidra til å styrke formidlingen av revisjonsresultatene.

Sektorarbeid og FOR-prosess

Prosjektet handler om utvikling av hvordan Riksrevisjonen kan forbedre sitt arbeid med å identifisere risiko i forvaltningen som bør revideres. Prosjektet vil i hovedsak bidra til å styrke utøvelsen av samfunnsoppdraget til Riksrevisjonen.

Bedre kommunikasjon mellom Riksrevisjonens hovedkontor i Oslo og regionskontorene

Det er etablert et prosjekt som skal optimalisere bruken av videokonferanseutstyret for å sikre effektiv og sømløs kommunikasjon. Dette skal redusere behovet for reiser mellom hovedkontoret og regionskontorene. Prosjektet vil i hovedsak bidra til å styrke satsingsområdet infrastruktur og teknologi.

Utvikling av nye nettsider

Nye nettsider ble lansert i januar 2019. Dette vil bidra til å styrke formidlingen av revisjonsresultatene.

Utvikling av virksomhetsstyringen

Formålet med prosjektet har vært å bidra til bedre virksomhetsplanlegging, -styring og -rapportering i tråd med intensjonene i ny strategisk plan. Blant annet er innholdet i og prosessene for resultat- og risikovurdering forbedret.

Datasenter

Formålet med prosjektet er å øke produktiviteten i revisjonsarbeidet, blant annet ved automatisering av revisjonsprosedyrer. Prosjektet skal også gi en kvalitativt bedre revisjon, blant annet gjennom introduksjon av nye metoder for datainnhenting, analyse og presentasjon av revisjonsresultater. Prosjektets leveranser vil styrke infrastruktur og teknologi.

Etablering av et system for kompetansestyring og ledelse

Prosjektet skal blant annet bidra til en mer effektiv bruk av ressursene ved at det omfatter prosesser for bedre kompetanseoversikt, raskere håndtering av kompetanseutfordringer og riktigere valg og utforming av kompetansetiltak. Prosjektet hører i hovedsak inn under satsingsområdet organisasjon og ledelse.

Utvikling av digitale revisjonsrapporter

Prosjektet skal bidra til raskere dokumentproduksjon og styrket formidling av revisjonsresultatene.

I 2018 brukte Riksrevisjonen totalt 46 årsverk til utvikling. 22 av disse gikk til å utvikle kompetanse hos medarbeidere.

1.4.2.2 RESULTATVURDERING

I samsvar med god styringspraksis vurderer Riksrevisjonen egne resultater og måloppnåelse. Dette gjøres ut fra et definert sett av informasjonskilder som samlet skal sette Riksrevisjonens ledelse og kollegium i stand til å vurdere om virksomhetens resultater er tilfredsstillende, eller om det er behov for tiltak for å forbedre måloppnåelsen. Disse resultatvurderingene gjøres årlig og inngår som grunnlag for Riksrevisjonens årlige vurderinger av virksomhetsrisiko. Resultatvurderingene rapporteres også offentlig blant annet gjennom dette dokumentet.

1.4.3 Operativ styring

Den operative styringen handler særlig om å sikre forsvarlig gjennomføring og gode løpende prioriteringer. Den operative styringen ivaretas i hovedsak gjennom systemer for porteføljestyring som gir et samlet grunnlag for å vurdere om oppgavene har en forsvarlig framdrift, bemanning og håndtering av gjennomføringsrisiko, og om de tilgjengelige ressursene samlet sett blir prioritert på en god måte.

Riksrevisjonen benytter et elektronisk styringsinformasjonssystem til å fordele og rapportere forbruk av ressurser på oppgaver av både revisjonsfaglig og administrativ art på årlig basis.

Videre handler den operative styringen om å sikre at virksomheten i det løpende arbeidet forvalter ressurser og oppgaver på en sunn og forsvarlig måte, og at relevante lover, regler og krav etterleveres.

Sikkerhet

I 2018 startet Riksrevisjonen arbeidet med å etablere et nytt nett som også håndterer gradert informasjon på nivå «hemmelig».

Riksrevisjonen har i 2018 gjennomgått sin behandling av personopplysninger, og gjort de nødvendige tilpasningene som følge av ny personopplysningslov og EUs personvernforordning (GDPR). I den forbindelse er det også etablert personvernombud i Riksrevisjonen.

Status om sikkerhet i Riksrevisjonen rapporteres årlig til riksrevisorkollegiet. Både informasjonssikkerheten og den fysiske sikkerheten i Riksrevisjonens lokaler vurderes som god.

1.4.4 Arbeidsmiljø og likestilling

Riksrevisjonen legger vekt på å ha et godt arbeidsmiljø, og legger til rette for at de tillitsvalgt kan ivareta sine verv på en best mulig måte. Tjenestemannsorganisasjonene og vernetjenesten bidrar til bedre beslutningsgrunnlag og -prosesser.

Informasjons-, drøfting og forhandlingsutvalget, hvor tjenestemannsorganisasjonene og arbeidsgiver møtes, behandler saker i henhold til hovedavtalen i staten.

Riksrevisjonen har et aktivt arbeidsmiljøutvalg som ser til at arbeidsmiljøet er forsvarlig på virksomhetsnivå. De lokale verneombudene ivaretar de ansattes interesser i saker som angår arbeidsmiljøet i den enkelte avdeling.

Samarbeidet med de ansatte og deres organisasjoner har i 2018 vært meget godt.

I tråd med arbeidsmiljølovens bestemmelser er det etablert retningslinjer for varsling om kritikkverdige forhold.

En ny livsfasepolitikk ble vedtatt i 2018. Det blir lagt vekt på raushet og fleksibilitet, og tar høyde for at man har ulike muligheter og begrensninger i de forskjellige livsfasene.

Sykefraværet utgjorde i 2018 4,8 pst. av antallet dagsverk totalt, mot 4,5 pst. i 2017. Ledelsen, HR-seksjonen, arbeidsmiljøutvalget, verneombudene og bedriftshelsetjenesten er viktige aktører både i arbeidet med å følge opp sykefravær og i arbeidet med å forebygge og legge til rette innenfor HMS-området.

Overtid

Det har vært brudd på arbeidstidsbestemmelsene i 2018. Det er innført nye rutiner for å sikre at bestemmelsene etterleveres, og bruken av overtid diskuteres kontinuerlig på alle ledelsesnivåer.

61 pst. av de ansatte i Riksrevisjonen er kvinner. Forventningen om 40 pst. representasjon av begge kjønn er innfridd i toppledergruppen og mellomledergruppen. I saksbehandlergruppen og i kontorstillinger er kvinner overrepresentert.

Det er ingen kjønnsbetingede lønnsforskjeller mellom kvinner og menn. Bare et fåtall medarbeidere har varig redusert stilling, og det gjelder hovedsakelig kvinner. Det blir bare utlyst heltidsstillinger, men det blir lagt til rette for deltidsarbeid når en medarbeider har behov for det.

Riksrevisjonen har et elektronisk søknadsverktøy som gir søkere med innvandrerbakgrunn eller nedsatt funksjonsevne mulighet for å be om en særskilt vurdering av søknaden sin. Nødvendig utstyr blir stilt til rådighet for medarbeidere med spesielle behov for fysisk tilrettelegging av arbeidsplassen.

1.5 Vurdering av framtidutsikter

Riksrevisjonens samfunnsoppdrag er å være kontrollorgan for Stortinget og gjennom revisjon og kontroll bidra til forbedringer i forvaltningen. Riksrevisjonen har et solid fundament for å ivareta dette samfunnsoppdraget. Samfunnsoppdraget bygger i første rekke på

at Riksrevisjonens mandat, fullmakter og uavhengighet er sikret gjennom lov om Riksrevisjonen og instruks om Riksrevisjonens virksomhet.

Riksrevisjonen er gitt

- en vidtrekkende adgang til å revidere og kontrollere forvaltningen
- uavhengighet i valg av hvilke saker som skal revideres, og hvordan revisjonen skal gjennomføres
- en omfattende rett til å hente inn de opplysninger som er nødvendige for å gjennomføre revisjonen

Dette gir også Riksrevisjonen et betydelig ansvar for å levere revisjon og kontroll som er til nytte for Stortingets kontroll med forvaltningen, for forvaltningens arbeid med forbedringer og for allmennhetens innsyn i hvordan forvaltningen fungerer, og hvordan felleskapets midler forvaltes. Tillit til at Riksrevisjonen leverer aktuell og relevant revisjon med høy kvalitet, og til at Riksrevisjonen selv forvalter felleskapets midler på en effektiv måte, er en sentral forutsetning for at Riksrevisjonen over tid skal kunne ivareta samfunnsoppdraget.

Evne til omstilling og digitalisering er avgjørende for at Riksrevisjonen også i framtiden skal være i stand til å løse samfunnsoppdraget.

Riksrevisjonens evne til å ivareta samfunnsoppdraget er nær knyttet til evnen til å finne, sammenstille og analysere informasjon på en faglig god måte. Riksrevisjonen forvalter derfor store mengder informasjon. For å bevare Stortingets, forvaltningens og allmennhetens tillit må Riksrevisjonen forvalte denne informasjonen på en forsvarlig og effektiv måte.

Gjennom Riksrevisjonens strategiske plan for perioden 2018–2024 er det pekt på at ny teknologi i form av kunstig intelligens, automatisering av saksbehandling og bruk av selvbetjente løsninger endrer arbeidsformer og gir et stadig økende tilfang av informasjon. Nye og mer avanserte digitale løsninger for å lagre, analysere og kommunisere informasjon utgjør for Riksrevisjonen både nye muligheter til å koble, analysere og prosessere data på en mer effektiv måte og nye utfordringer blant annet når det gjelder å sikre betryggende informasjonssikkerhet.

Riksrevisjonen er en kunnskapsorganisasjon hvor den viktigste verdiskapende faktoren er den enkeltes kompetanse. Riksrevisjonen har dyktige medarbeidere, som legger ned en betydelig innsats for å løse samfunnsoppdraget.

Frigjøring av ressurser gjennom mer effektive teknologiske løsninger kan gi muligheter for at arbeidskraften i større grad kan brukes til faglig analysearbeid og i mindre grad til manuelle rutineoppgaver. Dette innebærer at virksomheten må være kreativ og ikke bare forbedre eksisterende prosesser, men se etter nye og smartere måter å arbeide på.

Riksrevisjonen har gjennom sin rolle og posisjon mulighet for å gjennomføre undersøkelser som få eller ingen andre instanser har mulighet til å gjennomføre. Det er derfor svært viktig at Riksrevisjonen har evne til å identifisere temaer som vil være til særlig nytte for Stortingets kontroll og utviklingen av forvaltningen.

Riksrevisjonen må til enhver tid ha god innsikt i- og oversikt over – trender og utvikling i samfunnet. Det er en forventning om at Riksrevisjonen ivaretar overordnede samfunnshensyn enda bedre i valg av områder og oppgaver.

For at Riksrevisjonen ikke skal bidra til økt detaljstyring, forventes det at faglige vurderinger og anbefalinger konsentrerer seg om vesentlige forhold, og at det legges mer vekt på veiledning der det er relevant.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Dag Terje Andersen, Eva Kristin Hansen og Magne Rommetveit, fra Høyre, Svein Harberg og Bente Stein Mathisen, fra Fremskrittspartiet, Grethe Andersen, fra Senterpartiet, Nils T. Bjørke, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes og uavhengig representant Ulf Leirstein, viser til Riksrevisjonens viktige oppgave som kontrollorgan for Stortinget og vil understreke betydningen av at Riksrevisjonen har vidtgående fullmakter til å revidere og kontrollere forvaltningen. Med samfunnsmessig stor betydning og relevans som utgangspunktet skal Riksrevisjonen bidra til å sette fokus på resultatene av Stortingets vedtak og forutsetninger.

Komiteen vil berømme Riksrevisjonen for solid arbeid og konstruktivt samarbeid med Stortinget.

For regnskapsåret 2017 har Riksrevisjonen avgitt 217 revisjonsberetninger. Fem av regnskapene inneholdt så vesentlige feil at Riksrevisjonen avga en modifisert uttalelse til regnskapet.

Komiteen har merket seg at Riksrevisjonen har presentert resultatene av 16 etterlevelserevisjoner i Dokument 1 (2018–2019). Dette er en viktig del av Riksrevisjonens arbeid, som bidrar til å sikre at lover, regler og bruk av bevilgninger, etterleves.

Riksrevisjonen har videre avsluttet og overlevert 22 forvaltningsrevisjonsrapporter til Stortinget i 2018. Av disse omfatter fire flere departementer. Komiteen viser i den sammenheng til sine merknader til fjorårets årsrapport hvor den nettopp understreket betydningen av at Riksrevisjonen foretar undersøkelser og vurderer vesentlighet og risiko på tvers av departementsområdene.

Komiteen viser til de brukerundersøkelsene som Riksrevisjonen har foretatt overfor de virksomhetene

som er revidert, og de selskapene som har vært gjenstand for forvaltningsrevisjon. Komiteen mener det er bra at Riksrevisjonen i etterkant følger opp sitt arbeid, og legger til grunn at de læringspunktene man har funnet, raskt blir tatt inn i revisjonens videre arbeid i andre revisjoner.

Komiteen viser til at Riksrevisjonen vektlegger bedre kommunikasjon mellom hovedkontoret i Oslo og regionkontorene. Den desentraliserte virksomheten er viktig, for på den måten å kunne speile landets virksomheter også i revisjonens rapporter. En ytterligere satsing på infrastruktur og teknologi i Riksrevisjonens virksomhet er derfor avgjørende.

Riksrevisjonen har også i 2018 hatt et betydelig internasjonalt engasjement. Samarbeid med riksrevisjoner i Afrika og Asia, revisjon av internasjonale orga-

nisasjoner og erfaringsutveksling og samarbeid med nordiske kollegaer, viser dette. Likeledes er Riksrevisjonens overtakelse av ledelsen av INTOSAIs forum, som blant annet har ansvar for å sikre kvalitet og konsistens mellom revisjonsstandardene, en viktig posisjon i den sammenheng.

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 2 (2018–2019) – Riksrevisjonens årsrapport for 2018 – vedlegges protokollen.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 11. juni 2019

Dag Terje Andersen

leder og ordfører